

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

De Ivstitia Et Ivre ceterisq[ue] Virtutibus Cardinalibus

Lessius, Leonardus

Antverpiæ, 1632

3 Quid ingratitude, & quale peccatum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72459](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72459)

enim à summo malo est instar summi boni. Itaque hac ratione tenetur absolute ad maiorem gratiarum actionem. Deinde quia dona, quæ peccatori dantur, magis gratis dantur: gratis enim datur, quod absque meritis datur. quò ergo quis longius abest à merito, & ab omni dignitate, qua possit videri dignus munere; eò magis gratis ei datur: peccator autem longissimè abest ab omni dignitate, qua dignus sit venia & amicitia Dei; ergo hac ex parte summum est illius beneficium, & consequenter summam & humillimam debet gratiarum actionem. vnde etiam in compensatione huius beneficii tenetur ad humiliora obsequia, & maiorem sui demissionem, quàm innocens. Beneficium enim, qua parte datur magis indigno, compensatur maximè demissione sui, confessione suæ indignitatis, & obsequiis humilibus: sicut qua parte est excellentius, compensatur maximè æstimatione, laude, prædicatione illius boni, & datoris, & obsequiis maioribus.

12 Illa autem distinctio Caietani inter magis obligari ad gratiarum actionem, & obligari ad maiorem actionem gratiarum; cum ait, penitentem magis obligari ad gratiarum actionem quàm innocentem, hunc tamen obligari ad maiorem gratiarum actionem; neque rem explicat, neque vera est: nam penitens etiam ad maiorem actionem gratiarum tenetur, quatenus debet confiteri sibi maiorem gratiam factam, magis que gratis donatum, & beneficia accepta respectu sui esse maiora. Deinde sicut obligatio crescit ex magnitudine gratiæ, ita etiam ex magnitudine boni collati: ergo qui obligatur ad maiorem gratiarum actionem, ceteris paribus etiam magis obligatur.

13 Ex dictis colligi potest quomodo gratitudo in Deum sit excitanda.

Primò enim consideranda sunt ipsius dona in seipsis; quàm magna, quàm varia, quàm innumerabilia, siue quæ ad animam, siue quæ ad corpus pertinent. corporalia enim omnia facta sunt propter hominem, vt ab illis obsequiũ, commodum, oblectationem & auxilium aliquod ad salutem caperet; vt sol, luna, sidera, cæli ipsi, & motus eorum, elementa, & omnia quæ in eis & ex eis: de quibus vide Senecam lib. 4. de Beneficiis c. 5. & 6. Spiritales quoque substantiæ ad eius ministerium deputatæ: omnes enim sunt administratorij spiritus, in ministerium missi propter eos, qui hereditatem capiunt salutis; ad Heb. 1. Itaque omnes creaturæ vel conditæ propter hominem, vel benignitate conditoris seruiunt homini, vt eum dirigant ad salutem; & hæc omnia externa sunt. Iam interna omnem æstimationem superant: præter enim integritatem corporis, & sensum, quorum nullum vel eum regno amplissimo commutare velis, dedit animam immortalem & inexterminabilem, capacem vitæ æternæ: dedit vim intelligendi, qua totum mundum & ipsum Deum pulcherrimè in te depingas; & vim amandi, qua omnes virtutes atque ad eum Dei amicitiam, omnis boni supernaturalis fontem, consequaris. Ad gloriæ suæ consortium te supra naturæ conditionem destinavit, in filium adoptauit, spiritus sui participem fecit; media salutis obtinendæ facilia contulit, assiduè sua benignitate ad bonum excitat ac iuuat, & à malis innumeris protegit. visionem sui, qua ipsi planè similes veluti quidam dij, diuinitate fulgentes, euadamus, promittit, & omnium bonorum suorum fruitionem. Ad hæc ia-

centem in peccatis, & reu æternæ mortis, gratia sua excitauit & erexit, peccata condonauit, iustitiam & ius vitæ beatæ restituit, hoc autem beneficium remissionis peccatorum tantum est, quantum malum est mors æterna. Constituit præterea thesaurum meritorum suorum veluti fontem gratiarum perennem, quo à peccatis, quotiescumque opus fuerit, abluì possimus, Sacramentis inclusum. Denique, quod omnem vincit admirationem, reliquit nobis sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum, corpus & sanguinè ipsius, cum anima dotibusque eius omnibus, cum vnione hypostatica & diuinitate perfectè continens, & nobis repræsentans ac re ipsa exhibens. Hæc si quis attentè consideret & expendat, abyssum beneficiorum inueniet.

Secundò, Considerandum est, hæc omnia præstita indignis, ingratis, & supplicio dignis.

Tertiò, Consideranda maiestas & sublimitas Dei conferentis: quò enim maior est qui beneficium confert, eò plurius æstimatur beneficium; amari enim & æstimari à magnis, magnum per se est beneficium.

Quartò, Considerandus modus, quo Deus hæc præstitit, quàm extraordinariis viis, quantis difficultatibus & laboribus: idè enim semetipsum exinanitiuit & factus est homo; idè tot labores, tot asperitates, tot probra, tot supplicia, & mortem denique crucis sustinuit; hoc enim mirificè auget beneficii rationem. magnum est beneficium, si rex malefico ad mortem damnato benignè condonet, & illum pristinæ dignitati restituat; sed incomparabiliter maius erit, si dum alium remedium liberandi non suppetit, iubeat filium suum è solio descendere, veltibus regis spoliari, & morte plecti, vt ille liberetur.

Quintò, Considerandus affectus, quo Deus omnia beneficia sua nobis contulit, nimirum, non vt ipsi inde sit melius, sed vt nobis sit quàm optimè, & per ea ad beatitudinis suæ communionem apter & disponat. vide Albertum de Virtutibus cap. 25. & nostrum Rossignolium lib. 4. disciplinæ Christianæ c. 25. vbi sententias quasdam sanctorum Patrum de gratitudine adducit.

14 Ex his diligenter perpensis intelliget homo, infinita quadam obligatione & immenso debito se obstringi Deo tum ad perpetuam & humillimam gratiarum actionem, tum ad vitam suam diuino obsequio penitus consecrandam, & honorem ipsius omni industria promouendum. etsi enim tantum laborauerit pro gloria Dei, quantum Apostolus Paulus, nondum tamen millesimam diuinorum beneficiorum partem exaquerit.

Aduerte tamen, hoc debitum ad ista omnia præstanda non esse legale, seu strictum; nouerat enim Deus imbecillitatem & vanitatem sensus nostri, ideoque noluit imperare, etsi iustissimè potuisset; sed est debitum morale, seu decentiæ: hoc enim perfectæ ratio gratitudinis postulat; ita vt sine eo præstito non possimus, nisi imperfectè, grati audire.

DVBITATIO III.

Quid ingratitude, & quale peccatum.

D. Thomas quest. 107.

15 **D**upliciter admittitur ingratitude, formaliter & materialiter: hæc enim distinctio non solum in inobedientia, sed etiam in sacrilegio, im-

pietate, inobseruantia, & similibus vitiis, in quibus contra virtutem oppositam peccati ex contemptu & alio fine contingit, locum habet.

Formalis ingrati- tudo.
Formalis ingrati- tudo est, quando beneficium, vel benefactoris animus contemnitur, vt non videaris ei obnoxius, seu debitor ratione beneficii: sicut formalis inobediencia est, quando contemnitur praeceptum, vel potestas Superioris; vt ei non videaris subesse, aut non parcas. hoc modo ingrati sunt, qui beneficium, vel affectum benefactoris eleuant, aut sinistra interpretantur, ne videantur ei aliquid debere, aut ne cogantur esse grati agendo gratias; aut ne impediuntur a malo ei rependendo. Iuxta haec intellige quod habet D. Thomas art. 2. ad 1. & Caietan. ibidem, & in Summa v. Ingrati- tudo: non enim satis explicat in quo haec ingrati- tudo consistat.

16 *Est mortale ex genere.*
Haec ingrati- tudo ex genere suo est peccatum mortale, vt docet D. Thomas art. 3. cum Caietano supra: contemptus enim beneuoli affectus benefactoris, & sinistra interpretatio beneficii non videtur minus peccatum, quam iudicium temerarium, cum tale iudicium inuoluat: iudicat enim affectum esse simulatum, vel alio quam beneuolo animo rem dari. hoc autem iudicium ex genere suo est peccatum mortale, vt constat ex communi DD. sententia, de quo supra cap. 29. dubit. 2. Accedit, quod homines longe magis offendantur huiusmodi contemptu, quam iudicio temerario; vnde magis laedit charitatem. potest tamen esse veniale, vel ob imperfectum consensum, vt quando ex repentino cholera moru accidit; vel ob materia exiguitatem, vt si beneficium sit paruum; contemptus enim parui beneficii non censetur notabilis iniuria benefactoris, modo absit scandalum. si enim ita fieret vt benefactor grauiter offenderetur, posset esse peccatum mortale. Adde, quod varij sunt gradus contemptus: contemnitur enim aliquid tamquam noxium, aliud vt vile & dignum probro, aliud tamquam minus vile vel dignum quam exterius videatur, vel gradus eius requirit. In omni autem contemptu est iudicium, quo res vel persona iudicatur talis, & voluntas tractandi illam exterius vel interius pro tali. Itaque si contemptus non sit grauis, sed leuis; vt si beneficium aliquid temporale & affectum benefactoris reputes minoris momenti, ne illi videaris obnoxius, non erit peccatum mortale; modo occasionem grauis offensionis ipsi non praebes.

Potest esse veniale aliunde.

Varij gradus contemptus.

17 *Materialis ingrati- tudo.*

Materialis ingrati- tudo est, quando absque contemptu, vel omittitur debitum gratitudinis officium, vel committitur aliquid contra benefactorem. colligitur ex D. Thoma art. 3. & Caietano ibidem. Officium autem gratitudinis est quintuplex, vt supra num. 3. & 6. dictum est. D. Thomas art. 2. reducit ad tria. Primum est, Beneficium agnoscere. Secundum, Laudare, & gratias agere. Tertium, Retribuere loco & tempore, pro sua facultate. Itaque tripliciter officium gratitudinis praetermittitur: & quia id, quod est vltimum in generatione, est primum in resolutione, ideo (inquit D. Thomas) Primum gradus ingrati- tudinis est, Beneficium non retribuere. Secundus, Dissimulare, non agendo gratias. Tertius, Nolle agnoscere. Circa quae

Tripliciter officiu gratitudinis praetermittitur. Tres gradus ingrati- tudinis in omittendo.

18 Aduerte, non retribuere beneficium, non esse peccatum, nisi quando benefactor est in necessitate, & tu illi opem ferre potes; vel quando ex omif-

sione putatur iure offendendus. beneficium enim cum gratis collatum sit, non inducit strictam obligationem, nisi quando benefactor eget opera nostra; vel id necessarium est ad vitandam eius offensionem. vnde non erit peccatum mortiferum, nisi quando charitas sub peccato mortali ad tale officium obligaret. In gratiarum actione omittenda facilius peccatur; quia haec omnibus est facilis, & statim fieri debet. seposita tamen offensione benefactoris, non videtur haec omisso esse peccatum mortale; quia nihil inde notabilis incommodi percipit. Loquor de ea, quae facienda homini, non Deo; est enim gratiarum actio cultus quidam Deo ob immenstatem beneficiorum eius debitus, quamuis tempus reddendi non sit determinatum; vnde de ea loquendum sicut de obligatione dilectionis super omnia.

Nolle agnoscere beneficium hominis priuati (de quo nobis est sermo) non videtur quoque per se mortale: quia parum incommodi adfert benefactori, seposita ipsius offensione. posset tamen ratione grauis offensionis & turbationis, quae inde prouentura putaretur, esse graue peccatum.

Porro ad supradictos tres gradus ingrati- tudinis, quae in omittendo consistunt, addendi tres alij, qui in committendo. Itaque Quartus est, Retribuere mala pro bonis. Quintus, Vituperare beneficium. Sextus, Reputare beneficium loco maleficii; qui est summus ingrati- tudinis gradus. hi tamen gradus, praesertim secundus & tertius, pertinent ad ingrati- tudinem formalem.

Ex dictis facile intelligi potest, qui sint gradus ingrati- tudinis erga Deum.

Primus enim est, Non conari obsequio & cultu diuina beneficia pro suo modulo compensare.

Secundus, Raro vel numquam gratias agere.

Tertius, Raro vel numquam de diuinis beneficiis cogitare.

Quartus est, Malum pro bono reddere. Ad hunc gradum pertinet omne peccatum. vnde omne peccatum est ingrati- tudo in Deum, sicut & inobediencia: repugnat enim obligationi illi, qua ratione beneficiorum acceptorum ipsi obstringimur, ad ea cauenda, quae ipsum offendunt.

Quintus est, Externuare, negare vel vituperare beneficia Dei. huc pertinet, si neges beneficium redemptionis Christi & gratiae necessitatem. qua ratione Pelagiani a sanctis Patribus vocabantur ingrati; contra quos D. Prosper scripsit opusculum Aduersus ingratos.

Sextus, Illa loco maleficii a stimare: quod faciunt damnati; & etiam quidam impij huius saeculi, qui non reputant loco beneficii, sed potius maleficii, quod Deus non sinat ipsos perpetuo hoc mundo frui.

DUBITATIO IV.

Quid sit vindicatio, & cuius virtutis opus.

D. Thom. quest. 108.

Vindicatio, Graece ἐκδίκησις, est vltio iniuria, videlicet cum pro iniuria rependitur poena. Itaque est redditio mali pro malo; mali poenalis pro malo culpabili. Latius accipitur apud D. Augustinum lib. 8. q. 31. cum dicitur vindicatio;

M m m

19

Tres in committendo.

20

Ses gradus ingrati- tudinis in Deum.

21